MYKOLOGIA

ROČNÍK VIII. ČÍSLO 6.—7.

Lentinus jugis *FR.*

Hymen. Eur. 484.

(L. odorus *VILL.* 1789).

Prof. J. VELENOVSKÝ.

Klobouk $2^1/_2$—4 cm v prům., celý i se stopkou bílý, tence, elastičně masitý, průsvitný, jen v mládí sklenutý, záhy hluboce nálevkovitý, zpravidla

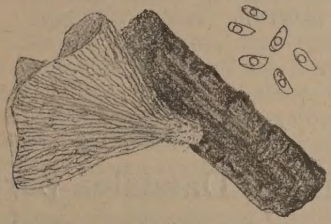

Lentinus jugis *FR.*
Dospělá houba v přirozené velikosti. Výtrusy zvětšeny.

na jedné straně vykrojený, značně excentrický, na povrchu lysý, hladký, trochu slizký. Třeň krátký (ca 1 cm), 2—3 mm tl., brvitý. Lupeny husté, útlé, nestejně dlouhé, na ostří ostře zubaté, na třeni sbíhavé, elastičné (nikoliv křehké). Výtrusy bezbarvé, krátce a široce válcovité, s jedním velkým tělískem, 5 μ. Voní silně příjemně anýzově.

Na listnatém klacku u Soběslaví v srpnu 1931 sbíral p. učitel *R. VESELÝ*. Je velmi vzácný, posud jen v lesích Tyrolska na modřínu sbíraný druh, ale od *FRIESe* nedostatečně popsaný. *FRIES* neudává ani velikost, ani nepřipojuje mikroskopickou analysu. Ale poznámka, že houba je silně vonná a klobouk bílý, hladký, slizký, nápadně naší houbě odpovídá. Ode všech českých druhů, posud známých, se liší právě bílou barvou a lysostí. Na první pohled by každý tento druh považoval za bílou Clitocybu, ale zubaté, elastičné lupeny hned rod Lentinus prozrazují.

Překvapujícím jest, že p. dr. *A. PILÁT* vyobrazuje a popisuje z Podkarpatské Rusi podobný *Lentinus*, který také jako *L. jugis* určil (Mykol. 1929, str. 113). Od naší houby se velice liší, neboť má klobouk sklenutý, značně větší, dlouhý, tlustý třeň a větší, kulaté výtrusy. Ale jest také bílý a slizký. Poněvadž diagnosa *FRIESova* jest kratičká a nedostatečná, je těžko

určitě říci, který z obou těchto druhů kryje se s druhem *FRIESovým*. Avšak okolnost, že u *FRIESe* se praví, že třeň je krátký a houba silně voní, odporuje houbě *PILÁTově* a odpovídá dobře naší. Jest tedy pravdě podobnějším, že naše houba jest *FRIESův* druh *Lentinus jugis* a *PILÁTův* představuje druh rozdílný, jenž nesiž zatím název *Lentinus Pilati* m.

Z případu tohoto nejlépe vidíme, jaké potíže skýtají staré popisy hub, jmenovitě i u *FRIESe* při studiu mykologickém. Vlastně by správné bylo, všechny neúplné, analysy mikroskopické postrádající diagnosy z literatury vypustiti. U velkých Hymenomycetů někdy přece z některých nápadných znaků lze houbu zjistiti, ale hůře jest u drobných, namnoze jen 1 mm velkých hub (tak u Discomycetů) zjišťovati identitu, schází-li rozbor mikroskopický. Tím pak povstává skutečný chaos v literatuře, takže v mnohých rodech Pezizaceí pomícháno jest až 12 rodů.

Ostatně i velké Hymenomycety někdy těžko řešiti, obsahuje-li rod množství podobných druhů. Takovým rodem je na př. rod Russula, jejíž druhy nedostatečnou diagnosou opatřené by měly býti vůbec škrtnuty. Ale mnozí „znalci" ignorovali naopak mé přesné a úplné diagnosy a řešili s velkou okázalostí identitu defektních starých diagnos. Takové práce ovšem vědecké mykologii málo prospějí.

O systematické hodnotě druhu Daedalea parasitica *VEL.*

(Ueber den systematischen Wert von Daedalea parasitica *VEL.*)

Dr. KAREL M. MALKOVSKÝ.

Ve svém díle „České houby" na str. 690 popisuje prof. *VELENOVSKÝ* podivuhodný druh houby ze skupiny Polyporaceae pode jménem *Daedalea parasitica VEL.* Podivuhodná tato houba cizopasí prý na živých plodnicích katmanky *Amanita spissa*. Na tento podivný a zajímavý druh jak po stránce systematické tak také fysiologické upozornil mne kolega dr. *PILÁT*, jenž mi také věnoval čtyři fotografie této zajímavé houby, zhotovené dle originálního exempláře, uloženého ve sbírkách Botan. ústavu university Karlovy v Praze v konservační tekutině. Ohledal jsem tuto houbu ještě jednou a výsledky své práce podávám v následujících řádcích.

Originální exemplář jest mladá nevyvinutá katmanka tlustá *Amanita spissa*, uložená ve formalinové konservační tekutině, takže jest úplně odbarvena. Mladý tento exemplář katmanky má klobouk ještě více než polokulovitě sklopený, dosud nerozvinutý, ca $3^1/_2$ cm v průměru. Třeň jest 2 cm dlouhý, basalní část jeho však jest odříznuta, sotva však i s ní dohromady byl by delší než 4 cm. Nebýti podivuhodného hymenoforu na klobouku, představoval by tento exemplář v celku zcela normální mladou plodnici tohoto druhu katmanky.

Klobouk však není kryt pokožkou na celém povrchu, nýbrž asi $^2/_3$ jeho plochy zaujímá podivuhodný okrouhlý, nízko nad povrch klobouku valovitě

se zdvihající útvar, který skutečně velmi připomíná nějaký resupinátní druh ze skupiny Polyporaceae, na př. co do tvaru hymenoforu nějaký druh z příbuzenstva *Poria mucida*, neboť vypadá skutečně jako cizí těleso — alespoň na první pohled — které klobouk Amanity pokrývá.

Tento cizí útvar jest pravidelně okrouhlý, asi $2^1/_2$ cm v prům., sotva 2—3 mm nad povrch klobouku valovitě se zdvihající a celý složen je z hymenoforu, jenž tvořen jest nepravidelnými daedaleoidními rourkami, radiálně a trochu úzce lakunovitě protaženými, labyrintickými, 1—2 mm hlubokými. Cizí tento hymenofor vzniká pod pokožkou, kterou nadzvedává a pak resorbuje, takže tato, kde hymenofor jest již vyvinutější, se úplně ztrácí. Patrná jest pouze na okraji na mladších místech hymenoforu jako neúplná blanka, která „cizí" hymenofor částečně přikrývá. Když však vyvine se hymenofor úplně až k okraji, ztratí se pokožka z hymenoforu vůbec a někdy nepatrně u valovitého okraje se odchlipuje. Vzniká tedy tento nový útvar endogenně.

V celku tedy tento nový hymenoforový útvar vypadá jako nějaká jiná houba, která na povrchu klobouka katmanky cizopasí. Zkoumáme-li jej však mikroskopicky, shledáme ku svému podivení, že histologické složení tohoto „parasita" jest stejné jako hostitele, čili že domnělý „parasit" a hostitel jsou jedna a tatáž houba — *Amanita spissa*. „Parasit" jest pouze novotvarem na klobouku Amanity a tvořen jest proto také těmiže hyfami. Tento nový hymenofor na povrchu klobouku se ovšem od normálního, positivně geotropického, diametrálně liší. Není tvořen normálními lamellami, nýbrž lamelly tohoto nového negativně geotropického hymenoforu na povrchu klobouka anastomosují velice silně a nepravidelně se vyvinují, takže vznikají jakési neúplné rourky či spíše nepravidelné krátké lamelly jako u rodu Irpex. Vzniká tedy skoro typický hymenophor, jaký nalézáme u Polyporaceí.

Houba *VELENOVSKÉHO* představuje podivuhodnou monstrosní plodnici *Amanita spissa*, která náleží do skupiny abnormalit, jež bývají označovány jako morchelloidní a tremelloidní formy Agaricineí.

Novotvary tohoto druhu objevují se na plodnicích Agaricineí velice vzácně. Bývají také označovány jako mutace, neboť není možno zjistiti, co je příčinou těchto nanejvýš podivuhodných zjevů. Nejčastěji tyto novotvary vypadají jako cizí houby, jež po způsobu parasitů nasedají na plodnici „hostitele". Byly proto také již několikráte jako „nové druhy" parasitických hub popsány.

Na plodnicích rodu Amanita objevují se tyto novotvary jistě nanejvýš vzácně. Dosud jsou z literatury známy pouze dvě plodnice tohoto typu a sice *LUDWIGova* plodnice, druhu *Amanita pantherina*, nalezená v roce 1882, jež byla podkladem jeho „nového druhu" *Poria agaricicola LUDW.*, a druhá jest plodnice *VELENOVSKÉHO*, druhu *Amanita spissa*, kterou sbíral prof. *NEUWIRTH* u Jindřichova Hradce r. 1919, jež jest právě podkladem nového druhu *VELENOVSKÉHO Daedalea parasitica VEL.* Aby bylo možno srovnati, jak dalece se liší tyto novotvary na plodnicích těchto dvou druhů Amanit, reprodukuji v dalším obě originální diagnosy:

Daedalea parasitica VELENOVSKÝ „České houby", pag. 960:

Plodnice na klobouku katmanky rozlitá, 3—5 cm v prům., asi 4-6 mm tlustá, zaobleného, nebyssovitého okraje, měkce masitá, barvy bledé. Rourky radialně protáhlé, husté, labyrintické, dosti hluboké. Výtrusy kulaté, 3-5 μ.

Na klobouku živé katmanky *Amanita spissa* u Jindř. Hradce r. 1919

sbíral prof. *NFUWIRTH.* Jest podivuhodná houba, jíž nic podobného v literatuře nenalézám.

LUDWIG popsal tuto monstrositu jako nový druh parasitické houby *Poria agaricicola LUDW.**) následovně (popis vzat je z *MIGULovy* Kryptogamenflora):

Fruchtkörper umgewendet, fleischig, weiss, gleichmässig, zart, dem Substrat eingewachsen, kreisrund, an dem sprossenden Rande umgebogen. Sporen gross, ungleichmässig eckig oder buchtig, blass weisslich, bei Berührung schwach blutrot werdend, ein zusammenhängendes Lager bildend.

Auf Hutpilzen (Amanita) bei Greiz.

Neliší se tedy oba popisy od sebe příliš mnoho. Představují tentýž zjev, který u obou druhů Amanit přichází v obdobné podobě. Obě jsou morchelloidními abnormitami či formami.

Plodnice *VELENOVSKÉHO* jest teprve druhou Amanitou a zároveň také druhou plodnicí tohoto rodu, která vůbec kdy byla nalezena; bohužel jest mladá a neplodná. Basidie nejsou dosud úplně vyvinuty. Ještě mladší jest nové monstrosní hymenium na povrchu klobouka. Kulaté výtrusy 3-5 μ, které udává *VELENOVSKÝ*, jsou pouze kapkami olejnými, vyběhlými z obsahu buněčného. Skutečné výtrusy této katmanky jsou nejméně dvakráte větší.

Monstrosity tohoto typu jsou i u jiných rodů Agaricineí zjevem nanejvýš vzácným. *ULBRICH*, který ve své práci „Morchelloide und tremelloide Formen bei Agaricaceae" (Notizblatt des Botan. Gartens und Museums in Berlin-Dahlem, Bd. IX, No. 89, 1926) v přehledu dosud publikované nálezy uvádí a jež znovu vypočítává a hodnotí ve své souborné práci „Bildungsabweichungen bei den Hutpilzen" (Verhandlungen des Botan. Ver. Prov. Brandenburg, Bd. 68, 1926), řadí abnormity sem spadající do dvou skupin, které označuje jednak jako formy morchelloidní, jednak jako formy tremelloidní. Ovšem nejsou tyto dvě skupiny nijak přesně ohraničeny, nýbrž náleží sem houby téhož typu, jenže podle toho, jakého stupně monstrosnost dosáhla a v jakém směru; podle toho také zevnějškem svým typ Morchelly nebo Tremelly více připomínají. Naše monstrosní Amanita a podobně i *LUDWIGova* spojuje asi vlastnosti obou skupin, ač snad více připomíná jiné morchelloidní formy. U těchto abnormálních Amanit, na rozdíl od ostatních případů monstrosních plodnic jiných druhů hub, jedná se pouze o morchelloidní formy neúplné, neboť druhý negativně geotropický hymenofor nepokrývá klobouk celý, nýbrž pouze jeho část, a také jej nijak znatelně nedeformuje. Úplné morchelloidní formy mívají klobouk zvoncovitý až kulovitý, deformovaný. Tyto neúplné formy morchelloidní jsou však ještě vzácnější, nežli formy úplné. Mimo zmíněné dva exempláře Amanit byl tento zjev ještě pozorován na plodnicích (klobouních) *Naucoria furfuracea* (*MONTAGNE* 1837), *Clitocybe nebularis* (*FERRY* 1893), *Cortinarius* sp. (*DUMÉE et LUTZ* 1902).

Na plodnicích druhů z rodu Cortinarius vůbec, jak se zdá, objevují se tyto zajímavé abnormity poměrně ještě nejčastěji, a jsou nejkrásněji vyvi-

*) *LUDWIG* uveřejnil popis této své podivuhodné houby po prvé v Hedwigii v r. 1882 (pag. 145) a pak v roce 1883 v Zeitschrift für Pilzkunde, pp. 46 a 204, a také ji tamtéž na tabuli 9., fig. 3 vyobrazil.

Fotografii dokladového exempláře *LUDWIGova* z herbáře *WINTROVA* uveřejnil *LLOYD* ve svých Mycological Notes No. 34. 1910, pag. 459, obr. 274 a dále zmiňuje se o této houbě, jakož i o podobné „*Tremella mycetophilla*" v Mycological Notes, No. 47, 1916, p. 662.

nuty, takže někdy docela věrně nějakou morchellu napodobují. Krásný takový jeden exemplář popisuje *MELZER*, jenž sbíral jej u Domažlic 1920, (viz Věda Přírodní, III, 1922, pag. 183-184). Druh pavučince se autorovi nepodařilo určiti. Zprvu tato houba věrně připomínala svým zjevem krásně a pravidelně vyvinutou Morchellu, avšak fialovou. Druhý den však povrch zbarvil se rezavě. Jinou podobnou formu, také morchelloidní abnormitu nějakého druhu z rodu Cortinarius, sbíral tentýž autor v roce 1912. *MELZER* představuje si vznik morchelloidní formy tak, že klobouk v centru zastaví vzrůst, na okrajích však dosud bujně roste, takže okraje se zdvihají do výše, jako na všech starších plodnicích skoro všech Agaricineí. V tomto případě však bují okraj dále, zdvihá se nahoru a nahoře sroste, takže pak pokrývá úplně povrch klobouka.

Takto jednoduše však patrně morchelloidní formy nevznikají. Není to jedna, nýbrž embryonálně dvě plodnice, z nichž druhá negativně geotropicky narůstá na prvou, při čemž vlastně vyvinuje se pouze hymenofor, který vlivem geotropismu je velice pozměněn. Že jedná se patrně o dvě plodnice, svědčí forma Amanity, o níž právě pojednáváme, na níž zřejmě jest viděti dvě plodnice, z nichž ovšem druhá zastoupena jest pouze hymenoforem a nepříliš velikou vrstvou tramy, která jest patrná hlavně jen na valovitém okraji. Že by vznikl morchelloidní hymenofor v tomto případě ohrnutím spodního normálního, nutno předem vyloučiti, protože okraje klobouku jsou zcela normální. Druhý hymenofor nasedá kruhovitě ve středu klobouku také zcela normálně.

Ku článku *MELZERovu* poznamenává *KUČERA*, (Věda Přírodní, roč. IV., p. 237, 1923.), že prý příčinou deformace změněné plodnice z rodu Cortinarius jest cizopasný Hypomyces, který jedině tyto abnormity působí. S názorem *KUČEROVÝM* ovšem nemůžeme souhlasiti. Snad exempláře, které *KUČERA* viděl, byly deformovány houbou z rodu Hypomyces, pak však vypadaly jistě zcela jinak, jak konečně i sám *KUČERA* mezi řádky přiznává. Pravé morchelloidní formy nevznikají zevním parasitismem Hypomycetů ani jiných cizopasných hub, nýbrž příčiny jejich vzniku jsou vnitřní, fysiologické.

Tremelloidní formy ještě nejčastěji byly pozorovány na plodnicích *Collybia dryophila*. První takto vyvinutou houbu pozoroval *PECK* r. 1879 ve Spojených Státech Severoamerických, který novotvar popsal jako nový parasitický druh *Tremelly (Tremella mycetophila)*. *ATKINSON* nalezl druhou podobnou plodnici roku 1900 u Ithaky (Illinois), kterou určil také jako *Tremella mycetophila*. *BURT* však zjistil, že tato tak zvaná *Tremella* vlastně vůbec žádnou *Tremellou* není, protože nemá podélně dělené basidie, nýbrž zcela normální, a zařadil ji proto do rodu *Exobasidium (Exobasidium mycetophilum)*. (Bull. Torrey Bot. Club XXVIII, 1901, pag. 285-287). V Minesotě sbírala tuto houbu Miss *HONE* (Minesota Botan. Studies, 1909). V pozdější své práci *BURT* (Ann. Missouri Botan. Garden II, 1915, pag. 656) na základě pozorování na novém materiálu sděluje, že tato houba ani jako *Exobasidium* přijímána býti nemůže, nýbrž, že jedná se ve všech zmíněných případech pouze o monstrosní změny na plodnici *Collybia dryophila*, které nejsou žádným parasitem způsobovány, nýbrž že jejich příčina jest vnitřní, fysiologická. Patrně vliv povětrnosti při vzniku a dalším vývinu plodnice má vliv na její konfiguraci. Téhož názoru jest i *LLOYD* (viz Mycological Notes, No 47, p. 662). Odlišnou abnormitu na plodnici *Collybia dryophila* nalezl *HENNINGS* a označil ji jako f. *morchelloides* (Hedwigia Bd. XXXX, 1911, pag. 138.).

Prof. *VELENOVSKÝ* obdržel tremelloidní plodnici *Collybia dryophila* také z Čech a sice od *MELZERA*, který sbíral ji u Domažlic v r. 1918. V „Českých houbách" uvedena jest pod jménem *Tremella mycetophila PECK.*

Morchelloidní formy byly také nalezeny u několika dalších druhů Agaricineí a sice u *Naucoria furfuracea PERS.* (*SMITH*, Gard. Chron. 1878, I., p. 299, *BERKELEY*, Gard. Chron., 1878, I, pag. 339). Také *MONTAGNE* nalezl podobnou formu tohoto druhu, kterou popsal jako *Cantharellus morchellocephalus* (Ann. Scienc. Natur. sér. VIII, Paris 1837, pag. 365).

Morchelloidní formu druhu *Clitocybe odora BULL.* nalezl *ULBRICH* a v Anglii před ním *BERKELEY* (Gard. Chron. 1878, I, pag. 339). *L. LEGUE* zmiňuje se o nálezu monstrosního exempláře tohoto typu náležejícího druhu *Collybia vellutipes CURT.* (Bull. Soc. Myc. de France XXV, 1909, pag. 119-122.) a *BOUDIER* u *Telamonia scutata FR.* (ibid. VI, 1890, pag. 169-173.). Podobné formy u téhož druhu pozoroval také *VUILLEMIN* (Bull. Soc. Scienc. Nancy XV, 1915, pag. 235-254). Morchelloidní formy jsou také popisovány u druhu *Paxillus involutus BATSCH* (*LUDWIG* in Bull. Soc. Myc. Fr. VI, 1890, pag. 168. — *MAGNUS* in Verh. Bot. Ver. Brand. 39, 1879, pag. 20). Podobnou abnormitu druhu *Tricholoma conglobatum VITT.* popsal *BRONDEAU* jako *Agaricus morchelloides BROND.* (Bull. Soc. Linn. de Bordeaux, XVII, 1851, pag. 209-301). Ve Štrasburku ve sklepě nalezl *HENNINGS* morchelloidní formu téhož druhu, kterou popsal v Hedwigii. (XLII, 1903, pag. 216.).

Podobné útvary na klobouku Agaricineí popisuje ještě *KALLENBACH* (Zeitschrift für Pilzkunde 1931, No. 1-2) a sice u *Psalliota campestris* (zmíněná plodnice byla vypěstována v kultuře žampionové v Poznani) a dále na třeni holubinky *Russula delica.*

Co jest příčinou těchto podivuhodných abnormit, není známo. Názory o tom se u jednotlivých autorů velmi rozcházejí. Obyčejně přičítá se jejich vznik atmosferickým vlivům při zakládání plodnic. Jiní zase vyslovují názor, že jedná se o zvláštní rasy téhož druhu. Tyto formy byly nalezeny jak na plodnicích vyrostlých v temnotě, tak také na světle, takže světlo samo o sobě nemá asi na jejich vznik vlivu. Většina autorů shoduje se v tom, že nutno hledati vznik jejich ve vnitřních příčinách, které ještě dobře neznáme. Jedná se tedy o jakési m u t a c e. Důkladnějšího objasnění mohou přinésti jedině nálezy dalšího materiálu a důkladnější jeho prostudování po stránce fysiologické.

* * *

In seinem Werke „České houby" beschreibt Professor *VELENOVSKÝ* auf Seite 690 eine neue sonderbare Pilzart aus der Familie Polyporaceae unter dem Namen *Daedalea parasitica VEL.* Dieser interessante Pilz lebt nach seinen Angaben parasitisch an lebenden Fruchtkörpern von *Amanita spissa.* Der Herr Kollege Dr. *A. PILÁT* machte mich auf diese Pilzart, die sowie von der systematischen wie auch von der physiologischen Seite höchst merkwürdig ist, aufmerksam und widmete mir gleichzeitig vier Photographien dieses interessanten Pilzes, die von dem Original-Exemplar, das in der Konservierungsflüssigkeit im Botanischen Institut der Karl-Universität in Prag

deponiert ist, verfertigt waren. Ich untersuchte diesen Pilz gründlich noch einmal und die Ergebnisse meiner Arbeit enthalten die folgenden Zeilen.

Das Original-Exemplar ist eine junge, noch nicht vollkommen entwikkelte *Amanita spissa*, die im Formalin konserviert ist, sodass sie vollkommen entfärbt erscheint. Dieses Exemplar besitzt einen Hut, der noch mehr als halbkugelig gewölbt und noch nicht ausgebreitet ist und dessen Diameter circa 3·5 cm beträgt. Der Stiel ist 2 cm lang, aber seine basale Partie ist abgeschnitten; es lässt sich jedoch annehmen, dass er auch mit dem abgeschnittenen Teile kaum länger war als 4 cm. Gäbe es nicht das sonderbare Hymenophor auf der Oberseite des Hutes, würde uns dieses Exemplar einen ganz normalen Fruchtkörper dieser Amanita im jungen Stadium vorstellen.

Der Hut ist jedoch nicht auf der ganzen Oberfläche mit der Oberhaut bedeckt, sondern $^2/_3$ seiner Oberfläche macht ein sonderbares, rundliches, nicht hoch die Hutoberfläche überragendes Gebilde aus, welches wirklich sehr auffallend an irgendeine resupinate Art aus der Gruppe Polyporaceae erinnert, so z. B. durch die Form des Hymenophors an irgendeine Art aus der Verwandtschaft der Species *Poria mucida*. Das Gebilde sieht wirklich aus wie ein fremder Körper-wenigstens beim ersten Anblick-der den Hut der Amanita bedeckt.

Dieses fremdartige Gebilde ist regelmässig rundlich, hat cca 2·5 cm im Diameter und erhebt sich wallenförmig kaum 2—3 mm oberhalb der Oberfläche des Hutes. Es ist ganz aus Hymenophor zusammengesetzt, welches aus unregelmässigen Röhrchen des Daedaleatypus gebildet ist. Diese Röhrchen sind radial und etwas lakunenartig in die Länge gezogen, labyrinthartig, 1—2 mm tief. Dieses fremde Hymenophor entsteht unter der Haut, welche es in die Höhe hebt und dann resorbiert, sodass diese, nachdem das Hymenophor bereits mehr entwickelt ist, vollkommen verschwindet. Man findet sie bloss am Rande jüngerer Stellen des Hymenophors als unvollkommene Membran, die das fremde Hymenophor teilweise deckt. Als aber das ganze Hymenophor bis zum Rande sich entwickelt, schwindet die Haut vom Hymenophor vollkommen und hebt sich manchmal beim wallenförmigen Rande etwas ab. Es entsteht also dieses Gebilde endogen.

Im Ganzen sieht dieses hymenophorartige Gebilde als ein anderer Pilz aus, der auf der Oberfläche des Amanita-Hutes parasitisch lebt. Wenn wir es aber mikroskopisch untersuchen, sehen wir zu unserem Staunen, dass die histologische Zusammensetzung dieses Parasiten dieselbe ist wie die des Wirtes, oder dass der vermeintliche Parasit und der Wirt ein und derselbe Pilz sind, nämlich *Amanita spissa*. Der Parasit ist bloss eine Neubildung auf dem Amanita-Hute und ist deshalb auch durch dieselben Hyphen gebildet. Dieses neue Hymenophor auf der Hutoberfläche ist freilich von dem normalen positiv geotropischen diametral verschieden. Es wird nicht durch normale Lamellen gebildet, sondern die Lamellen von diesem neuen, negativ geotropischen Hymenophor auf der Hutoberfläche anastomosieren recht häufig und entwickeln sich unregelmässig, sodass eine Art von unregelmässigen Röhrchen oder noch besser unregelmässige kurze Lamellen entstehen, so wie es bei der Gattung *Irpex* geschieht. Es entsteht also ein fast typisches Hymenophor, wie wir es bei den Polyporaceen finden.

VELENOVSKÝ's Pilz stellt uns einen merkwürdigen monströsen Fruchtkörper von *Amanita spissa* dar. Diese Monstrosität gehört in die Gruppe

1. Morchelloidní plodnice muchomůrky tlusté *(Amanita spissa)*, kterou sbíral u Jindřichova Hradce v r. 1919 prof. *NEUWIRTH*. Originální exemplář *Daedalea parasitica VEL.* ze sbírek botanického ústavu university Karlovy v Praze, uložený ve formalinu. Tatáž plodnice při dvou pohledech se strany.

Ein morchelloider Fruchtkörper von *Amanita spissa*, der von Prof. *NEUWIRTH* bei Jindřichův Hradec im Jahre 1919 gesammelt wurde. Original-Exemplar der Art *Daedalea parasitica VELENOVSKÝ*. Exemplar in Formalin aus den Sammlungen des botanischen Instituts der Karl's Universität in Prag. — Derselbe Fruchtkörper in zwei verschiedenen Seitenansichten.

Photo Dr. A. PILÁT.

Dermocybe anthracina *FRIES.* Kožohlav krvavý.
Skupina plodnic ve smrkovém lese u Volar na Šumavě. — Fruchtkörpergruppe in einem alten Fichtenwald bei Wallern im Böhmerwald.
Foto dr. A. PILÁT, 1929.

Nejdůležitější houby dřevokazné.

1 Koniofora sklepní *(Coniophora puteana* [Schum.] *Karst.)*. *2* Dřevomorka domácí *(Merulius lacrymans* [Wulf.] *Fr.)*. *3* Čechratka sklepní *(Paxillus acheruntius* [Humb.] *Schr.)*. *4* Houževnatec šupinatý *(Lentinus lepideus Fr.)*. *5* Síťkovec dubový *(Daedalea quercina Fr.)*. *6* Lenovník plotní *(Lenzites saepiaria Fr.)*. *7* Choroš oparový *(Polyporus vaporarius Fr.)*. Plodnice ve $^2/_3$ přir. velikosti. Originál akad. malíře O. Zejbrdlíka.

Mykologia, roč. VIII. čís. 6/7.

Z díla prof. dra. K. Kaviny: Anatomie dřeva 1931.
Cliché zapůjčeno ministerstvem zemědělství Č. S. R.

2. Morchelloidní plodnice katmanky tlusté *(Amanita spissa)*. — Tatáž plodnice jako na obrázku předchozím při pohledu shora. Ein morchelloider Fruchtkörper von *Amanita spissa*, wie an der Fig. 1., aber von Oben gesehen.

Photo Dr. A. PILÁT

derjenigen Abnormitäten, welche unter den Namen morchelloide und tremelloide Agaricineenformen zusammengefasst werden.

Neubildungen dieser Art kommen auf Fruchtkörpern der Agaricineen aüsserst selten vor. Sie werden auch als Mutationen bezeichnet, denn es ist unmöglich festzustellen, was die Ursache dieser höchst merkwürdigen Erscheinungen ist. Diese Neubildungen sehen am häufigsten als fremde Pilze aus, die wie ein Parasit dem Fruchtkörper des Wirtes aufsitzen. Sie wurden deshalb auch schon mehreremals als neue Arten von parasitierenden Pilzen beschrieben.

Auf den Fruchtkörpern des Genus *Amanita* erscheinen diese Neubildungen aüsserst selten. Aus der Literatur kennt man bis jetzt nur zwei Fruchtkörper von diesem Typus und zwar *LUDWIG's* Fruchtkörper der Art *Amanita pantherina*, die er im Jahre 1882 fand und die die Originalpflanze für seine Art *Poria agaricicola LUDW.* wurde. Der zweite Fruchtkörper ist derjenige von *VELENOVSKÝ's* Art *Amanita spissa*, den Prof. *NEUWIRTH* bei Jindřichův Hradec im Jahre 1919 sammelte und der eben Prof. *VELENOVSKÝ* dazu bewegte, die neue Art *Daedalea parasitica* zu bilden. Um vergleichen zu können, inwieweit diese Neubildungen auf den Fruchtkörpern der beiden Arten *Amanita* differieren, reproduziere ich hier die beiden Original-Diagnosen:

Daedalea parasitica VELENOVSKÝ „České houby", pag. 960:

Der Fruchtkörper an der Oberfläche ausgebreitet, 3-5 cm im Diameter, cca 4-6 mm dick mit abgerundetem, nicht byssartigem Rande, weich fleischig, von einer blassen Farbe. Die Röhrchen radial verlängert, dicht, labyrinthartig, ziemlich tief. Die Sporen rund, 3—5 μ.

Auf dem Hute von einer lebendigen *Amanita spissa* bei Jindřichův Hradec im Jahre 1919 legit Prof. *NEUWIRTH*. Es ist ein sonderbarer Pilz und ich finde in der ganzen Literatur nichts, was ihm ähnlich wäre.

LUDWIG beschrieb diese Monstrosität als eine neue Art des parasitischen Pilzes *Poria agaricicola LUDW.* wie folgt (die Beschreibung ist *MIGULA's* Kryptogamenflora entnommen):*)

Fruchtkörper umgewendet, fleischig, weiss, gleichmässig, dem Substrat eingewachsen, kreisrund, an dem sprossenden Rande umgebogen. Poren gross, ungleichmässig eckig oder buchtig, blass weisslich, bei Berührung schwach blutrot werdend, ein zusammenhängendes Lager bildend.

Auf Hutpilzen (Amanita) bei Greiz.

Die beiden Beschreibungen weichen also nicht viel von einander ab. Sie stellen dieselbe Erscheinung dar, die bei den beiden Amanitaarten in ähnlicher Form vorkommt. Beide sind morchelloide Abnormitäten oder Formen.

Der von *VELENOVSKÝ* beschriebene Fruchtkörper ist erst eine zweite Amanita und ein zweiter Fruchtkörper dieser Gattung, der überhaupt bis

---

*) *LUDWIG* veröffentlichte die Beschreibung von diesem seinen sonderbaren Pilz zuerst in Hedwigia (1882, p. 145) und dann in Zeitschrift für Pilzfreunde (1883, p. 46), wo er den Pilz auch in der Tafel 9, Fig. 3 abbildete.

Eine Photographie des Belegsexemplars von *LUDWIG* aus *WINTER's* Herbar publizierte *LLOYD* in seinen Mycological Notes No. 34, 1910, p. 459, Fig. 274 und erwähnt diesen Pilz, sowie einen ähnlichen Pilz *(Tremella mycetophilla)* in Mycological Notes No 47, 1917, p. 662.

jetzt gefunden wurde. Sein Exemplar ist leider jung und nicht fruchtend. Die Basidien sind noch nicht vollkommen entwickelt. Noch jünger ist das neue monstrose Hymenium an der Oberfläche des Hutes. Die rundlichen, 3—5 μ grossen Sporen, die *VELENOVSKÝ* beschreibt, sind bloss hervorgetretene Oeltropfen, die aus dem Zelleninhalt entwichen sind. Die wirklichen Sporen dieser Amanitaart sind wenigstens zweimal so gross.

Monstrositäten dieser Art sind auch bei anderen Gattungen der Agaricineen eine äusserst seltene Erscheinung. *ULBRICH*, der in seiner Arbeit „Morchelloide und tremelloide Formen bei Agaricaceae" (Notizblatt des Botan. Gartens und Museums in Berlin-Dahlem, Bd. IX, No. 89, 1926) eine Uebersicht der bisher publizierten Funde gibt und der sie nochmals in seinen „Bildungsabweichungen bei den Hutpilzen" (Verhandlungen des Botan. Vereins d. Prov. Brandenburg Bd. 68, 1926) aufzählt und bewertet, teilt die hierher gehörenden Abnormitäten in zwei Gruppen, die er teils als morchelloide, teils als tremelloide Formen bezeichnet. Diese beiden Gruppen sind freilich voneinander nicht scharf getrennt, sondern es gehören unter diese Bezeichnungen Pilze von demselben Typus und für ihre Einteilung ist nur derjenige Umstand massgebend, welchen Grad ihre Monstrosität erreicht hat und in welcher Richtung sie sich entwickelt haben; dannach erinnern sie entweder mehr an den Typus von Morchella oder an Tremella. Unsere monstrose Amanita und ebenfalls das Exemplar von *LUDWIG* verbinden wahrscheinlich die Charaktere beider der angeführten Gruppen, obwohl sie vielleicht mehr den anderen morchelloiden Formen nahestehen. Bei diesen abnormen Amaniten, zum Unterschiede von anderen Fällen von monströsen Fruchtkörpern anderer Pilzarten, handelt es sich um unvollkommene morchelloide Formen, denn das zweite negativ geotropische Hymenophor bedeckt nicht den ganzen Hut, sondern bloss einen Teil von ihm, und es deformiert ihn auch in keiner wahrnehmbaren Weise. Die vollkommen morchelloide Formen haben gewöhnlich den Hut glocken-bis kugelförmig, deformiert. Die unvollkommen morchelloide Formen sind aber noch seltener als die vollkommen morchelloide Formen. Ausser den beiden angeführten Exemplaren von *Amanita* wurde diese Erscheinung noch an den Fruchtkörpern von *Naucoria furfuracea* (*MONTAGNE* 1837), *Clitocybe nebularis* (*FERRY* 1893) und *Cortinarius sp.* (*DUMÉE et LUTZ* 1902) beobachtet.

Auf den Fruchtkörpern der Gattung *Cortinarius* kommen, wie es scheint, diese interessante Abnormitäten so ziemlich am häufigsten vor, und sind am schönsten entwickelt, sodass sie manchmal eine schöne *Morchella* treu nachahmen. Solch ein schönes Exemplar beschreibt *MELZER*, der es im Jahre 1920 bei Domažlice gesammelt hat (siehe Věda Přírodní III, 1922, p. 183-184). Die *Cortinariusart* glückte es dem Autor nicht zu bestimmen. Zuerst erinnerte dieser Pilz durch seine Erscheinung vollkommen an eine schön und regelmässig entwickelte *Morchella*, die aber violet verfärbt war. Aber am zweiten Tage färbte sich die Oberfläche fuchsrot. Eine andere ähnliche Form-ebenfalls eine morchelloide Abnormität einer *Cortinariusspecies*-sammelte derselbe Autor im Jahre 1912. *MELZER* stellt sich die Entstehung der morchelloiden Form in der Weise vor, dass der Hut im Zentrum sein Wachstum einstellt, aber dass er auf den Rändern üppig weiterwächst, sodass sich die Ränder in die Höhe heben, wie bei fast allen älteren Fruchtkörpern fast aller Agaricineengattungen der Fall ist. In diesem Falle aber

wuchert der Rand weiter, hebt sich in die Höhe und verwächst oben schliesslich so, dass er dann die Hutoberfläche vollkommen bedeckt.

So einfach entstehen aber die morchelloiden Formen wahrscheinlich nicht. Es handelt sich nicht um einen, sondern um zwei im embryonalen Zustande angelegte Fruchtkörper, von denen der eine dem zweiten negativ geotropisch aufsitzt, wobei sich eigentlich nur das Hymenophor entwickelt, das durch den Einfluss des Geotropismus sich sehr geändert hat. Dass es sich um zwei Fruchtkörper handelt, ersieht man aus der Form der Amanita, die wir eben behandeln und an der man ganz klar zwei Fruchtkörper sieht, von denen der zweite freilich nur durch sein Hymenophor und eine nicht allzu grosse Schicht der Trama, die man hauptsächlich an dem wallenförmigen Rande sieht, vertreten ist. Dass dieses morchelloide Hymenophor in diesem Falle durch das Emporheben des normalen unteren Hymenophoren entstanden wäre, muss man im voraus ausschliessen, da die Huträndер vollkommen normal sind. Das zweite Hymenophor sitzt auch kreisförmig der Mitte des Hutes ganz normal auf.

Zu *MELZER's* Abhandlung bemerkt *KUČERA* (Věda přírodní IV, 1923, p. 237 1923), dass die Ursache der Deformation des angeführten Fruchtkörpers der *Cortinariusspecies* ein parasitierender *Hypomyces* sein soll, der alle in diese Abnormitäten verursacht. *KUČERA's* Ansicht können wir nicht beistimmen, obzwar es möglich ist, dass diejenigen Exemplare, die *KUČERA* untersucht hat, durch einen parasitischen Pilz aus der Gattung *Hypomyces* deformiert waren. Sicher sahen sie aber in diesem Falle anders aus, wie ja *KUČERA* selbst zwischen den Zeilen zugibt. Die rechten morchelloiden Formen entstehen nie durch den Exoparasitismus weder der *Hypomycesarten* noch anderer Pilzparasiten, sondern die Ursachen ihrer Entstehung liegen im Innern des Pilzes und sind physiologischer Natur.

Die tremelloiden Formen wurden am häufigsten an den Fruchtkörpern der *Collybia dryophila* beobachtet. Den ersten in dieser Weise entwickelten Fruchtkörper beobachtete *PECK* im Jahre 1879 in den Vereinigten Staaten von Nordamerika. Er beschrieb diese neue Erscheinung als eine neue parasitische Tremellaart unter dem Namen *Tremella mycetophila*. *ATKINSON* fand einen zweiten Fruchtkörper von diesem Typus im Jahre 1900 in der Nähe von Ithaca (Illinois) und bestimmte ihn ebenfalls als *Tremella mycetophila*. Aber *BURT* stellte fest, dass diese sogenannte Tremellaart eigentlich gar keine Tremella ist, da sie nicht längs geteilte Basidien hat, sondern dass diese ganz normal sind, und reihte deshalb dieses Exemplar in die Gattung *Exobasidium (Exobasidium mycetophilum)* ein. (Bull. Torrey Bot. Club, XXVIII, 1901, p. 285-287). In Minesota sammelte diesen Pilz *MISS HONE* (Minesota Botan. Studies, 1909). In einer späteren Arbeit (Ann. Missouri Botan. Garden II. 1915, pag. 656) teilt *BURT*, nachdem er ein neues Material untersucht hat, mit, dass dieser Pilz nicht einmal als *Exobasidium* angenommen werden kann, sondern dass es sich in allen angeführten Fällen nur um monströse Abweichungen des Fruchtkörpers von *Collybia dryophila* handelt, die durch keinen Parasiten verursacht werden, sondern dass ihre Ursache eine innerliche — physiologische — ist. Wahrscheinlich ist der Einfluss der Witterung bei der Entstehung und bei der weiteren Entwickelung des Fruchtkörpers ausschlaggebend für ihre Konfiguration. Derselben Meinung ist auch *LLOYD* (Mycological Notes, No. 47, p. 662). Eine

abweichende Abnormität am Fruchtkörper von *Collybia dryophila* fand *HENNINGS* und bezeichnete sie als *f. morchelloides* (Hedwigia Bd. XL, 1911, p. 138).

Prof. *VELENOVSKÝ* erhielt einen tremelloiden Fruchtkörper von *Collybia dryophilla* auch aus Böhmen und zwar von *MELZER*, der den Pilz bei Domažlice im Jahre 1918 sammelte. In dem Werke „České houby" ist dieser Fruchtkörper unter dem Namen *Tremella mycetophila PECK.* angeführt.

Morchelloide Formen wurden auch bei einigen weiteren Agaricineenarten gefunden. So bei *Naucoria furfuracea PERS.* (*SMITH*, Gard. Chron. 1878, I, p. 299, *BERKELEY*, Gard. Chron. 1878, I, p. 339). Auch *MONTAGNE* fand eine ähnliche Form dieser Art, die er als *Cantharellus morchellocephalus* beschrieb (Ann. Scienc. Natur. sér. VIII, Paris 1837, p. 365).

Eine morchelloide Form von *Clitocybe odora* Bull. fand *ULBRICH* und schon vor ihm fand sie in England *BERKELEY* (Gard. Chron. 1878, I, p. 339). *L. LEGUE* erwähnt ein monströses Exemplar von diesem Typus, das der Art *Collybia vellutipes CURT* angehörte (Bull. Soc. Myc. de France XXV, 1909, p. 119—122.) und *BOUDIER* führt einen ähnlichen Fall bei *Telamonia scutata* Fr. an (Ibid. VI, 1890, p .169—173). Aehnliche Formen beobachtete bei derselben Gattung ebenfalls *VUILLEMIN* (Bull. Soc. Scienc. Nancy XV, 1915, p. 235—254.). Morchelloide Formen werden auch bei *Paxillus involutus BATSCH* beschrieben (*LUDWIG* in Bull. Soc. Myc. Fr. VI, 1890, p. 168—*MAGNUS* in Verh. Bot. Ver. Brand. 39, 1879 p. 20.). Eine ähnliche Abnormität bei der Art *Tricholoma conglobatum* Vitt. beschrieb *BRONDEAU* als *Agaricus morchelloides BROND.* (Bull. Soc. Linn. de Bordeaux, XVII, 1851, p. 209—301.). In Strassbourg fand *HENNINGS* im Keller eine morchelloide Form derselben Art, die er in Hedwigia beschrieb. (XLII, 1903, p. 216). — Aehnliche Veränderungen an den Huten der Agaricineen stellt auch *KALLENBACH* (Zeitschrift für Pilzkunde 1931, N. 1-2) fest und zwar bei *Psalliota campestris* (der erwähnte Fruchtkörper wurde in einer Championkultur in Posen gezogen) und am Stiele von *Russula delica.*

Es ist nicht bekannt, was die Ursache von diesen sonderbaren Abnormitäten ist. Die Ansichten einzelner Autoren sind hierüber sehr verschieden. Ihre Entstehung wird gewöhnlich atmosphaerischen Umständen und Einflüssen beigerechnet, die bei der Anlage der Fruchtkörper ausschlaggebend sind. Andere Autoren sind der Ansicht, dass es sich um verschiedene Rassen derselben Art handelt. Diese Formen wurden an Fruchtkörpern gefunden, die entweder in der Dunkelheit oder im Lichte gewachsen sind und danach hätte das Licht an sich selbst keinen Einfluss auf ihr Zustandekommen. Der grösste Teil der Autoren stimmt darin überein, dass man ihre Entstehung in den inneren Ursachen suchen müsse, die wir bisher nicht gut kennen. Es handelt sich nach ihrer Meinung also um eine gewisse Art Mutationen. Eine bessere Klärung dieses Problems kann nur das Auffinden von weiterem Material und seine Untersuchung nach der physiologischen Seite hin bringen.

Mykologické příspěvky ze severních Čech II.

(Addenda mycologica e Bohemia septentrionali. II.)

Dr. JAN PODZIMEK.

AGARICALES.

Agaricaceae.

Gomphidius maculatus SCOP. - V lesích pod Doubravou u Hořic v Podkrkonoší, VIII. 1930, velmi řídce.

Gomphidius viscidus L. - Pořídku v borovém mlází nad Dachovy („u Trojice") u Hořic, VIII. 1931.

Gomphidius roseus FR. - Ve smíšeném mladém lese u Lískovic, X. 1929 jenom na jediném místě a jenom několik kousků.

Limacium lucorum KALCHBR. - Ve smíšeném lese (s modříny) u Dachov, IX. 1930, pořídku.

Coprinus sterquilinus FR. - V silně drtí promíšeném mokřadlu pod Lysicí u Cerekvice, VIII. 1931, dosti hojně.

Coprinus diaphanus QUÉL. - Na palouku u Hořic, VII. 1929. — V Mezihoří, VIII. 1931.

Lactarius uvidus FR. - V listnatém hájku u Cerekvice na ulehlé, drtí a listím promíšené slinité půdě, VIII. 1931, velmi pořídku.

Lactarius camphoratus BULL. - Na travnaté mezi u Dachov, X. 1930, ve větším počtu exemplářů.

Lentinus squamosus SCHFF. - Na starých, odložených pražcích v Račicích u Smiřic, VII. 1930, jen několik exemplářů.

Amanita junquillea QUÉL. - Ve smíš. lesíku nad Březovicemi u Hořic, VII. 1930, několik kusů.

Amanita porphyria ALB. et SCHW. - V jehličnatých lesích u Dachov, VII. 1931, pořídku.

Tricholoma conglobatum VITTAD. - V lesích u Dobše ve velkém množství v srpnu 1930 sbíral p. *JELÍNEK* z Hořic. V tomto kraji roste tento druh jenom řídce.

Tricholoma rutilans SCHAEFF. forma nova *squamosissima* mea. - Silně hnědě hrubě šupinatá, k okraji drobněji; ve středu (i dospělé exemplářel) zvonovitě sklenutého klobouka zcela souvisle hnědě plstnatá. Třeň slabší (vzhledem k velikosti klobouka) než u typ. kusů. Jinak souhlasí s typem. — Ve smíšeném, nově vysázeném lese za Dachovy u Hořic, VIII. 1931.

Pileo in centro continue fusce coactato, ad marginem asperiteter et fusce squamoso, campanulato, dein prope plano. Stipite deteriore. — In silva mixta prope Dachova apud Hořice, VIII. 1931.

Omphalia muralis SOW. - Na písčitém palouku za „Klečkovem" u Hořic, X. 1930, něco přes 10 exemplářů v řídkém houfu. — Dosti pořídku u nás rostoucí houba, ale dobře poznatelná po velmi prořídlých, značně vysokých, masově hnědých lupenech. V některých krajích snad hojnější.

Collybia xanthopus FR. - Ve smíš. lese na Smolníku u Dachov, VIII. 1930.

Collybia tenacella PERS. - Na borových šiškách na Doubravě u Hořic, VII. 1930.

Collybia tuberosa BULL. - Na uschlých starých ryzcích a *R. nigricans* v mokřadlu pod Lysicí u Cerekvice ve velkém množství, VIII. 1931.

Collybia cirrhata SCHM. - V mokřadlu na starých houbách, pod Doubravou, VII. 1930.

Pleurotus tremulus SCHAEFF. - Na zemi z trouch. dřeva v Mezihoří u Ostroměře, VII. 1930.

Flammula gummosa LASCH. - Na trouchnivějících kořenech pod Vidlákem u Lukavce nedaleko Hořic, IX. 1930.

Flammula flavida SCHFF. - V Sovích dolech u Lukavce, IX. 1930.

Stropharia melasperma BULL. - U cesty do „Potok" při silnici vedoucí do Miletína, VII. 1930.

Stropharia coronilla BULL. - Tamtéž co předchozí druh.

Stropharia squamosa PERS. - V brambořišti u sv. Josefa nad Hořicemi, IX. 1930.

Entoloma nidorosum FR. - Ve smíšeném lese v údolu pod Krušinou u Dobše, X. 1930.

Nolanea mammosa FR. - Na travnatině u Rajmanovy skály nad Hořicemi, VII. 1930.

Boletaceae.

Boletus castaneus BULL. - V listnatých lesích u Bašnic a Sukoradu na Hořicku, VIII. 1929.

Boletus cyanescens BULL. - Na ulehlé, pískem promíšené půdě v borovině u Libína, IX. 1930.

Boletus versipellis SMOTL. - V březině u Lískovic, Bašnic a Sukoradu během letních měsíců 1929—31.

Boletus regius KROMBH. - V listnatých lesích u Bašnic, VIII. 1929.

Boletus rugosus FR. - Na různých lokalitách v okolí hořickém dosti rozšířen.

Boletus suspectus KROMBH. - V listnatých lesích u Bašnic a Lískovic, VIII. 1929 (zde jej sbírala sl. *CHARVÁTOVÁ* už v r. 1920 jak *VELENOVSKÝ* uvádí).

Boletus calopus PERS. - V létě 1928 přinesl mi několik plodnic tohoto hřibu z lesů bašnických p. učitel *SEHNAL* z Hořic.

Gyrodon lividus BULL. - V Potokách u Dachov nedaleko Hořic, VIII. 1931. V lesní travnatině u Korábku za Lukavcem, VIII. 1931. — V trávě v les. mokřadlu u Cerekvice, VII. 1929. Vždy ve více méně početném houfu.

Fistulineae.

Fistulina hepatica SCHAEFF. - V list. (dubiny) lesích u Lískovic, IX. 1929.

APHYLLOPHORALES.

Polyporaceae.

Polyporus squamosus HUDS. - Na akátu nad Novou Pakou, IX. 1928.

Polyporus lucidus LEYS. - U dubového kmene v lesích v okolí Nové Paky, IX. 1928.

Polyporus amorphus FR. - Na smrkových, odumírajících větvích pod Doubravou u Hořic, VII. 1930.

Polyporus hirsutus WULF. - Rozšířený na pařezech a kmenech listnatých stromů v okolí Hořic i Nové Paky.

Polyporus applanatus PERS. - Na starých pařezech na Smolníku u Hořic jsem sbíral značně velké kusy už v r. 1924. Dnes tato lokalita neexistuje.

Polyporus alutaceus FR. - Na pařezech list. stromů u Libína, VIII. 1930.

Polyporus cristatus PERS. - Na okraji smíš. lesa mezi Dachovy a Dobší u Hořic, VIII. 1931.

Polyporus caesius SCHRAD. - Na starých pařezech na Doubravě u Hořic, IX. 1930.

Polyporus adustus WILD. - Na pařezech v údolí Bystřice, nedaleko Beránkovského mlýna, VIII. 1929.

Fomes pinicola (SCHWARTZ.) FR. - Dosti rozšířený na dřevě jehličin po celém kraji hořickém i novopackém.

Fomes Ribis SCHUM. - V zahrádce našeho domku v Hořicích (čp. 1047) zachvátil angreštové keře v r. 1931.

Poria vaporaria PERS. - Na hrubé dřevěné drti a větvích pod Doubravou u Hořic, IX. 1929.

Poria Vaillantii DC. - Na trouchnivějících pařezech, tamtéž.

Poria vulgaris FR. - Na trouch. větvích u Lískovic a Sukoradu, X. 1928.

Poria medulla panis PERS. - Na starém dříví listnatých stromů v lesích u Bašnic, X. 1928.

Poria sanquinolenta ALB. et SCHW. - Na ulehlé, místy mechaté půdě a v zemi vězícím trouch. dřevě v zákoutí u Panského mlýna u Hořic, IX. 1927.

Polystictaceae.

Irpex fuscoviolaceus SCHRAD. - Na kořenech borovic v borovině vysoko nad Panským mlýnem pod Doubravou u Hořic, VIII. 1930.

Irpex obliquus SCHRAD. - Na zajímavém a podivném substrátě — na pískovcovém kameni, jehož zvětralý povrch vyplněn drobnou organ. drtí a hlinou; v údolí Bystřice pod Doubravou, VIII. 1931. Houba něžná, bělostná a velmi útlá, pomíjivá.

Lenzites betulina L. - Na březových pařezech na Smolníku za Dachovy u Hořic, VII. 1929, ale i jinde v kraji dosti rozšířený.

Lenzites saepiaria FR. Na vykotlaných pařezech v celém kraji tu a tam.

Lenzites abietina FR. - Druhdy — po kácení následkem mniškové kalamity velmi hojný — dnes ustupuje.

Trametes suaveolens L. - Na smrkových a jedlových pařezech na Krušině (VIII. 1931), leč i jinde dosti často se objevující.

Trametes odorata WULF. - Na starých pařezech pod Smolníkem u Dachov, VII. 1929.

Trametes serialis FR. - Na bor. pařezech nad Lukavcem, VII. 1930. — U Doubravy, VIII. 1928.

Daedalea unicolor BULL. - Na bukovém pařezu v údolí Bystřice u Hořic, VII. 1930.

Meruliaceae.

Merulius lacrymans SCHUM. - Ve starém domku v Komenského ulici v Hořicích, VII. 1930.

Merulius tremellosus SCHRAD. - Na starých pařezech na Doubravě u Hořic ve společnosti některých chorošů, zvl. *P. caesius SCHRAD.*, IX. 1930.

Merulius papyraceus FR. - Na starém, dřevěném plůtku v Hořicích, ojediněle, VI. 1929.

Hydnaceae.

Dryodon setosum (PERS.) B. et G. - Na kůře starší jabloně pod Byšičkami u Bělohradu, VIII. 1928.

Telephoraceae.

Stereum sanguinolentum (ALB. et SCHW.) FR. - Na borovém pařeze v lese u sv. Josefa nad Hořicemi, VII. 1929.

Stereum spadiceum PERS. - Na dubovém pařeze na Smolníku u Dachov, VIII. 1930.

Stereum rubiginosum DICKS. - Na starém pařeze v list. lesích u Myštěvsi mezi Hořicemi a N. Bydžovem, VII. 1927.

Corticium roseum PERS. - Na lesní drti v údolí Bystřice u Hořic, VII. 1930.

Clavariaceae.

Typhula erythropus FR. - V lesní drti v lesíku u Cerekvice pod Lysicí, VIII. 1929.

Dacryomyceteae.

Dacryomyces deliquescens BULL. - Ve starém dříví v Mezihoří u Ostroměře, VIII. 1930.

Calocera cornea FR. - Na starém pařízku na Doubravě u Hořic, VIII. 1931.

Calocera palmata SCHUM. - V Sovích dolech u Lukavce na trouchnivých pařízcích, VIII. 1931.

Tremellaceae.

Exidia glandulosa BULL. - Na starých olšových větvích v údolí Bystřice u Hořic, VII. 1930.

Tricholoma praecox sp. n.

Prof. J. VELENOVSKÝ.

Klobouk 6—11 cm v prům., dosti masitý, nejprv mírně sklenutý, tupě hrbolatý, pak rovně rozložený, na okraji vlnitý a ostrý, v mládí podvinutý, celý lysý, hladký, značně hygrofanní, vždy s tmavou vodnatou zonou při okraji, ale beze skvrn vodnatých, sytě žemlový, za sucha bledě žemlový, neslizký. Třeň stejnoměrně válcovitý, 1 cm v prům., solidní, ztuha elastičný, podél vláknitý, vždy pokřivený, bílý, lysý, vždy značně excentrický. Lupeny husté, dosti široké, u třeně nejširší a hluboce vykrojené, nejprve čistě a neměnlivě bílé, pak nečistě bělavé. Výtrusy elliptičné, 4—5 μ. Dužnina bílá, silně odporně páchnoucí.

V mnohočetných kruzích (ale netrsnatá) ve vlhkém smetí ve vysokém borovém lese u Kunic v množství. Na začátku srpna a koncem července r. 1931. — Je určitě příbuzná *Tr. panaeolum FR.* (srov. Mycol. r. 1930), ale liší se sytě žemlovou barvou (beze všeho šedého tonu), v mládí a za vlhka skoro hnědou, delším třeněm, netrsnatým vzrůstem, stanoviskem v lese a časným objevováním se. *Tr. panaeolum* roste na pahorcích na podzim. Zápach má ale tentýž jako *Tr. panaeolum.* Značně podobné jest *Tr. sulcatum VEL.*, ale toto má klobouk na okraji plstnatý, třeň dlouze kořínkatý, hluboce brázditý, dužninu příjemně sladce vonnou, výtrusy skoro kulaté. Mimo to roste v suchých smrčinách na jehličí.

Zdá se, že toto příbuzenstvo r. *Tricholoma* jest velice četné, ale málo známé, poněvadž většina druhů se objevuje jen vzácně a nahodile.

* * *

Tr. praecox sp. n. Pileo carnoso-spongioso, primum leviter convexo, paulo obtuse umbonato, dein explanato, juvenili margine involuto, toto glabro, sat hygrophano, ad marginem semper zona obscuriore notato, saturate fulvido (colore leonis), sicco pallidiore, adulto undulato. Stipite 1 cm crasso, semper valde excentrico, basi non incrassato sed curvato, solido, tenacifibroso, albo, glabro, basi non radicoso. Lamellis confertis, sat latis, ad stipitem latissimis profundeque emarginatis, primum pure albis, demum albosordidis, immutabilibus. Sporis ellipticis 4—5 μ. Carne alba, inamoene foetida.

In humidis verrimentis pineti ad Kunice Bohemiae centralis, julio exeunte a. 1931, Proximum *Tr. panaeolo FR.*, autumnali, extra silvam occurrenti, maculis aquosis variegato, diverse colorato, caespitoso.

Russula formosa sp. n.

JINDŘICH KUČERA.

Poslední léta přinesla četné doklady, že rod *Russula* je dosud nezbadanou pevninou a že lze tu očekávati ještě mnohých překvapení. Oba naše listy uplatnily již řadu cenných novinek a nejnověji kol. *SINGER* hlásí opět dvě nova z Kavkazu.

Russula formosa *KUČERA.*

Sám mám ve svých záznamech četné, dosud neznámé zjevy, o nichž časem podám bližší zprávy. Dnes chci upozorniti na jeden z nich: — holubinku lepou *(R. formosa KUČERA)*, drobnější druh, 3—5 cm. Klobouk suchý, rumělkově nachový, ve středu černavý, všecek bíle zrnitě plstnatý, masitý, s tenkou, hladkou obrubou, tuhý, pod loupavou pokožkou krásně růžový. Lupeny trvale bílé, husté, stejně dlouhé, četně vidlené, mírně břichaté, tenké, křehké, volné. Třeň čistě bílý, celý jemně plstnatý, zvláště na hrdle, měkce elastický, plný, ke spodu nenáhle ztenčený, 3—3·5 cm dlouhý a 10—12 mm tlustý. Maso bílé, trvale lahodné, bez zápachu. Výtrusy čistě bílé. Sebrána již před 11 lety ve smrkovém lese u Malkova 16. VII. 1920. Zevně velmi podobna holubince Linnéově *(R. Linnaei FR.)*, ale bělolupenná a bělovýtrusá, bez reakce a zápachu. Nejblíže stojí holubince modré *(R. azurea BRES.)*, ale barva je nachově rudá a třeň plstnatý. Ve světové literatuře dosud chybí. Jde o vzácný český originál dosud nikde nesbíraný. (Obr.)

KRATŠÍ SDĚLENÍ.

Naši vstavači. Je známo, že většinu exotických orchideí možno uměle v našich sklenících vypěstovati toliko v původní prsti, v níž v pralesích tropických rostou. Kořeny jejich rostou v symbiose s vlákny mycelia tamních hub a nemají-li těchto, nejsou s to probuditi se k životu. Ale to platí také v plné míře o našich domácích orchideích. I tyto žijí po celý život v symbiose s houbami, rostoucími v jejich okolí, čímž si objevování mnohých vstavačů v přírodě vysvětlujeme. V okolí Mnichovic až k Benešovu vyskýtá se Orchis Morio (často ve společnosti O. ustulata) na slunných, suchých travnatých pahorcích v takovém množství, že v květnu stkví se nádherou tisícerých květů celý pahorek. Formaci rostlinnou tvoří tu trávy Nardus stricta a Festuca ovina, někdy i Danthonia a byliny Helianthemum vulgare, Thymus, Carex praecox, Polygala vulgaris, Luzula campestris. Jsou-li v srpnu velká sucha a vedra, je pahorek pustý, bez života, ale naprší-li vydatně, objeví se na pahorku takovém spousta různých drobných i velkých hub: četné druhy Leptonií, Galer, Nolaneí, Hebelom, Lepiot, Hygrophorů, ano i *Amanita pantherina* a některé Russuly bývají tu v hojnosti. Pásá-li se tu dobytek, můžeme tu sbírati i pěkné žampiony *(Psalliota arvensis)* nebo velké pýchavky.

Pahorky, na nichž houby se neobjevují, jsou také v květnu prosty všech orchideí. Není tedy pochyby, že existence jejich jest v souvislosti s přítomností jmenovaných hub. Hromadně objevuje se u Mnichovic i jinde v jižních Čechách ještě Orchis latifolia na mokrých, mechatých lukách, jichž jsou nádhernou ozdobou. Ale i tu zvláště po otavách nalézáme množství močálových hub z rodů Naucoria, Galera, Nolanea, Entoloma. V Polabí na kyselkách nalézáme podobně druhy vstavačů Orchis laxiflora a O. incarnata, Gymnadenia con. a také zde nalezne mykolog hojnost někdy vzácných hub.

Hájové a lesní orchideje rostou u nás zpravidla pořídku a jednotlivě, ačkoliv zde bohatství hub jest ještě větší než na stanoviskách mimolesních. Ano stává se, že mnohé druhy krásných orchideí na stanovisku časem úplně vymizí. To platí na př. o krásné, veliké O. purpurea a O. sambucina v hájích Karlštejnských a Ivanských. Jinde podobně O. maculata a O. mascula.

Milovníci přírody vědí dobře, že oba naše vemeníky Platanthera bifolia, chlorantha objevují se v hájích vždy jen na některých místech, ačkoliv druhy tyto intensivně ze semen se rozmnožují, bujně rostou a ve společnosti lesních hub se vyskytují. Ovšem tam, kde pražští výletníci hospodaří, trpí jejich barbarstvím, neboť kde kdo je rve do kytic a do Prahy večer odváží.

Avšak daleko horším nepřítelem hájových orchideí jsou slimáci a hlemýždi různých druhů, kteří všude orchideje napadají a ožírají. Ve své zahradě v Mnichovicích nanesl jsem si do jedné partie listový humus z lesa a osázel lískami a během roků vypěstoval rozkošnou skupinu hájových rostlin. Abych obraz hájové květeny doplnil, vyrýpal jsem v lese i se zemí Platanthera bifolia, chlorantha a rovněž tak Epipactis latifolia. I houby hájové se tu objevují, takže milým orchideím nic nescházelo a rostly a kvetly mně zdatně jako v lese. Ale radost má netrvala dlouho. Ráno při prohlídce zahrady nalezl jsem listy orchideí ožrány, ano i lodyhy květní, právě vyrá-

žející, byly místy ukousány. Hned jsem tušil, že tu řádí slimáci. I vstal jsem v noci a s elektr. lampičkou šel prohlédnouti svůj háj v zahradě. S hrůzou jsem spatřil na každé orchidei seděti slimáka, pochutnávajícího si na mých ošetřovaných chovancích. Sebral a pobil jsem všechny a od té doby vesměs, kde dopadneme slimáka (hlavně velké, hnědé Ariony) nebo plže (Helix), všechny zahubíme.

V botanické zahradě jsme několikráte v háji zasázeli Orchis purpurea, mascula, sambucina, ale vždy po roce vymizely — ani ne tak nedostatkem hub, jako řáděním slimáků, kteří i podzemní hlízy ožírali.

A tito ošklivci jsou to vedle pražských slečinek, kteří decimují naše orchideje i v krásných hájích okolí pražského. Je to ale ku podivu, jak čichem dovedou slimáci orchideu vyslíditi a jak stejně ohlodají každou orchideu, patřící do kteréhokoliv rodu a druhu. Vedle orchidei mají spadeno na mnohé druhy Composit a Campanulaceí, vůbec rostliny, obsahující inulin.

Je zvláštní rovněž, že i ve skleníkách orchideových jsou exotické orchideje ožírány slimáky, takže zahradníci musí kořenáče orchideové stavěti do misek s vodou, aby přístupu slimáků zabránili. Ovšem, že panstvo slimáčí vybírá si především mladé listy, ano často vyhlodá celý mladý pupen a tak orchideu, již toužebně pěstitel čekal po několik let do květu, zničí za jednu noc. Ve své „Srovnávací morfologii" vystavěl jsem zvláštní theorii, dle níž listy epifytických, exotických orchideí, jevící na konci podivné ohlodání, stálým ožíráním od slimáků vlastnost tuto přeneslo dědičně na potomstvo. Jest to podobný zjev jako u mravenečných rostlin Myrmecodia, Cecropia a j.

Slimáci lesní napadají také velké houby v lesích, takže v létě, jmenovitě když hřiby jen vzácně se objevují, takřka bez výminky nalezneme na spodu klobouku hřibu sedícího slimáka. Některý hřib má celou vrstvu rourkovou vyžranou. Jest jen podivné, že houby během věku neopatřily se nějakou obranou proti těmto nepřátelům. Zelené rostliny brání se ostny, srstí, žlázami a ostrými šťavami. Tak nikdy v zahradě nenalezneme ohlodaný vlašťovičník nebo dymnívku. Listů bledulí, sněženek a Scill nedotkne se ani hmyz ani slimák. *Velenovský.*

Clitocybe clavipes *PERS.* V hluboké mechatině, částečně travou prorostlé na okraji smrkového lesa u Mnichovic (blíž Hubáčkova), nalezl jsem před sv. Václavem několik obrovských hub, jež by mnohý za nový druh mohl lehce považovati. Klobouk měřil 20—25 cm v prům., byl rovný, nehrbolatý, uprostřed šedohnědý, ke krajům bělavý a na okraji tence blanitý. Třeň šedý, válcovitý, dolů trochu ztluštělý. Lupeny neširoké, bílé, krátce sbíhavé. Výtrusy krátce elliptičné. Dužnina houbovitá, při smačknutí vodu cedící, dosti silně kysele páchnoucí. Pokožka na klobouku loupavá. Všechny tyto znaky dobře odpovídají známému druhu *Clitocybe clavipes*, jež ovšem bývá daleko menších rozměrů a v mládí jiné podoby. Nikde nečiní se zmínka, že by mohla nabýti tak obrovských rozměrů.

Mnohé Clitocyby dosahují také obrovských rozměrů, tak jmenovitě *Cl. candida BRES.*, *Cl. geotropa BULL.*, *Cl. maxima A. & S.* (20—40 cm) a *Cl. gigantea SOW.* (20—50 cm). Z těchto v Čechách máme z více míst již známou *Cl. candida*. *Cl. gigantea VEL.*, jež popsána v Mykologii, jest této nejbližší, silně nálevkovitá a bílá. Musí však býti přejmenována, poněvadž *SOWERBY* již jednu takto označil. Nechť sluje tedy *Cl. pragensis VEL.* *Velenovský.*

Jak jsou označena místa, kde roste jelenka? Vyláká-li nás pěkný slunný den březnový (letos již únorový) na procházku do lesa, můžeme si tam povšimnout četných malých jamek, jež bývají vyhrabány kol některých borovic nebo smrků v tmavém humusu. Maně si připomeneme podobné důlky, do nichž v té době čile cvrnká fazole neb kuličky naše nadějná mládež. K čemu však tyto jamky v lese a co si to tu hrálo? Náhodou zahlédneme poblíž šplhat po stromě čipernou veveřici, kterou jsme jistě z vyhrabování jamek vyrušili. Pátráme-li totiž po tom, co by v těch místech hledala, najdeme u některého důlku zbytek houby s otisky jejích hlodáků a máme-li štěstí, nalezneme i celou skoro kulovitou hubku, shora poněkud stlačenou, o průměru 2—4 cm nebo také mladou houbičku o velikosti třešňové pecky. Je to lanýžovitá houba jelenka *(Elaphomyces).* V lesích jehličnatých vyskytá se nejčastěji druh *Elaphomyces cervinus L. (granulatus FR.)* - jelenka obecná (zrnitá). Dospělá houba má svrchu pevnou okrovku (peridii), opatřenou hustými, nízkými a tupými hrbolky, barvy špinavě nažloutlé až narezavělé. Na průřezu je okrovka světle žlutavá. Tmavohnědý vnitřek mění se dospíváním houby v černý prach výtrusný. Zajímavá je tato houba i tím, že na ni parasituje někdy housenice (kyjnatka) cizopasná - *Cordyceps parasitica WILD (ophioglossoides EHR.)*, tvrdohouba, tvarem svým podobná jazourku srstnatému *(Geoglossum hirsutum PERS.).* Podle tohoto cizopasníka, jenže vyniká svými kyji na povrch půdy, pozná se také místo, kde roste jelenka. *V. Fremr.*

Kropilka (slzečník) - Dacryomyces. Každý si jistě povšiml rosolovitých plodniček červeně oranžové houby, která se objevuje v drobných, nepravidelných kupkách za vlhkého podzimu nebo v zimě na starých pařezech, trámech, prknech, plotech, kůlech a pod. starém dříví ve vlhku. Je to kropilka - Dacryomyces. Druhý český název, slzečník, je sice také velmi vhodný, označujeme jím však též rod Bolbitius (hub bedlovitých, vlastnostmi podobných hnojníkům - Coprinus). Lépe je tedy užívat staršího jména kropilka. Plodničky jsou často v řadách, vynikajících za vlhka z puklin dřeva. Za sucha se však ztrácejí, vysychají. Tento druh je kropilka jedlová - *Dacr. abietinus PERS.* Mnohem větší plodnice má kropilka rosolovitá - *D. deliquescens BULL.*, až 4 cm v prům., na povrchu mozkovitě zprohýbané, bledožluté. Na starém vlhkém dříví je všude hojná. Drobné, zlatožluté, polokulovité plodničky má kropilka zlatová - *Dacr. chrysocomus BULL.*, vyskytující se hojně na suchých, opadalých větévkách stromů jehličnatých v lesích. Ku konci zimy najdeme je často pod tajícím ještě sněhem na trouchnivých větvích borových. *V. Fremr.*

Houby na ztrouchnivělém šípku. Je zajímavo sledovat, které druhy hub se vyskytují na určitých stromech a keřích, ať už jako parasiti (na živých rostlinách) nebo saprofyti (na odumřelých jich částech, na př. na pařezech, ztrouchnivělých větvích). Shledáváme při tom, že na některém dřevě mohou žít velmi četné druhy hub, na jiném však jen vzácně se nějaký druh objeví. Při svém pozorování v tomto směru za posledních let zjistil jsem, že na ztrouchnivělém šípku rostou tyto druhy: 1. choroš kávový - *Polyporus (Xantochrous) rheades (PERS.) PAT.* var. *coffeaceus (VEL.) PILÁT.* 2. choroš dotýkavý (pornatka dotýkavá) - *Pol. (Poria) contiguus (PERS.) BRES.* (O těchto druzích jsem referoval v V. roč. Mykologie). 3. choroš hedvábný - *Pol. velutinus PERS.* 4. choroš zimní - *Pol. brumalis PERS.* (Tyto dva druhy sbíral

jsem letos 24. ledna na trouchnivém šípku, ležícím v trávě lesního mlází). 5. pevník sírový - *Stereum sulphureum* BERK. 6. černorosol bukový (dle KUČERY žláznička žláznatá) - *Exidia glandulosa* BULL. (Oba druhy nacházím každoročně v dubnu na keřnaté lesní stráni). 7. Tam jsem také sebral šípkovou větev s kornatcem rezavým - *Corticium ferrugineum* PERS. a 8. s rážovkou (korálničkou) ruměnnou - *Nectria cinnabarina* FR. 9. Dosud jsem marně hledal kalichovku šípkovou - *Omphalia Rosarum* VEL., kterou sbíral VELENOVSKÝ na vlhké větvi šípkové. 10. Také hlívu šípkovou - *Pleurotus Rosarum* VEL. jsem dosud nenašel. *V. Fremr.*

LITERATURA.

Dr. L. TEREBA, **Botanické praktikum.** Kroměříž 1931. Nákladem vlastním s podporou min. školství a nár. osvěty. V komisi B. Kopeckého v Kroměříži. Stran 391, tabulí I.—LII.

Obratný mikroskopik a vynikající biolog přispěl naší vědecké botanice dílem hodnotným. Pokud se hub týče, věnoval jim autor více než čtvrtinu své knihy. Je tu probrána anatomie (s návodem, jak připravovati preparáty k mikroskopickému šetření), fysiologie, biologie a hospodářský význam hub. Obšírná kapitola je věnována choroboplodným bakteriím. Mládež akademická najde tu vhodná uvedení do mikroskopické techniky a zvláště jakožto pomůcku pro žákovská praktika lze knihu vřele doporučiti. *Dr. J. O. Martinovský.*

Helicosporeae je skupina hub nedokonalých (Fungi imperfecti), která byla v posledních letech předmětem studia známého amerického mykologa z missourské bot. zahrady *D. H. LINDERa*. Jsou to ponejvíce velmi drobné, nepatrné houbičky vláknité, parasitické i saprofytické na zetlívajících odpadcích bylinných, jichž konidie mají zajímavý, spirálně stočený tvar. Studie o tomto thematě byly sneseny do velké monografie „A monograph of the helicosporous Fungi imperfecti", Ann. Miss. Bot. Gard. 16, 1929 s několika doplňky z letošního roku. Je popsáno i několik nových druhů a učiněna revise druhů již popsaných. Rovněž *CORDOU* popsaný rod *Gyroceras* je sem zařazen pod jménem *Helicoceras*. *Dr. Cejp.*

„Herbarium" fy Oswald Weigel, Leipzig, Königstr. 1. — Známá německá firma, antiquariat Weiglův, vydává již dlouhá léta vedle přírodovědeckých děl i exsikátové herbáře rostlin mezi nimiž i celé kolekce herbářů hub, jednak jako kritický materiál, jako pomůcky pro musea, nebo jako srovnávací doklady pro specialisty. Stejně tak je vydáván i materiál fytopathologický. Jsou vítány i pěkné sběry na výměnu. O podnicích v tomto směru je referováno ve zvláštním orgánu „Herbarium" (vyšlo nyní již čís. 84), který firma zároveň s řadou nabídek interessentům na požádání pravidelně zasílá. Právě v posledním čísle jsou skvělé nabídky známých exsikátových sbírek mykologických *(CIFERRI, WEESE, SYDOW, ALLESCHER,* a j.). *Cejp.*

OEHM G. Dr., **Beiträge zur Kenntnis der Hymenomyceten. I. II. III.** Archiv für Protistenkunde 1931.

Autor, em. asistent botan. ústavu něm. university pražské, pokračuje ve svých anatomických a histologických studiích těla hub rouškatých a podává v těchto příspěvcích zajímavá anatomická pozorování o tvaru, funkci a vzniku vodivých hyf, zároveň s poznámkami k morfologii a anatomii dřeních hub, jmenovitě druhu *Lentinus squamarius*; konečně vysvětluje význam t. zv. hvězdovitých hyf u *Lactarius deliciosus*, fungujících jako mléčnice. *Cejp.*

Ottův Slovník naučný nové doby. Díl I. svazek 2. (Br.-Dejvice). Str. 705—1459. Redakci vede univ. prof. dr. *B. NĚMEC*. J. Otto, Praha 1931.

Dne 17. června 1931 bylo dokončeno sešitové vydání druhého svazku prvního dílu

dodatků k Velikému Ottovu Slovníku naučnému. Všecky přednosti svazku prvního jsou při pokračování zachovány.

Na začátku druhého svazku je uveden seznam 148 přibylých spolupracovníků. Seznam příloh uvádí 40 tabulek a map (většinou tištěných po obou stranách, řada je barevných). Je přirozeno, že přírodní vědy a technika mají zase dominující postavení.

Heslu Buňka (čtyři autoři) je věnováno přes pět stránek. Probrány jsou hlavně pokroky získané rozvojem mikroskopické techniky, popsány také poznatky na základě roentgenoskopické analysy submikroskopické struktury buněčných blan. Text je doplněn čtyřmi tabulkami a jednou ilustrací v textu. Největší heslo druhého svazku, vlastně monografie zpracovaná řadou autorů je Československá republika. Zeměpis a přírodopis z něho zabírá 20 stránek. Zvláštní oddíl věnován organisaci vědecké práce (dr. *J. SV. PROCHÁZKA*). Dosud nejdelším jednotným heslem celých dodatků je Dědičnost. Je přirozeno, že to nemohou býti doplňky, nýbrž po rychlých pokrocích genetiky stať zpracovaná úplně nově. Na 21 stranách textu podal prof. dr. *A. BROŽEK* koncentrovaný přehled učení o dědičnosti; text je doplněn 10 tabulkami (částečně barevnými) a 7 obrázky.

Mykologii je věnována řada hesel, hlavně jmen specií. Některá z nich, na př. Capnodium, Cladothrix, Clostridium jsou doplněna obrázky. Fytopatologické články zpracoval řed. *J. SMOLÁK*. Nová encyklopedie, skutečně Slovník naučný nové doby, je příručka skutečně nepostradatelná a nahradí, někde i předčí, podobná díla cizí. *P.*

RŮZNÉ ZPRÁVY.

Koncem září t. r. oslavil v plné svěžesti osmdesátiny p. *Václav Stejskal*, emer. ředitel Společného nejvyššího účet. dvoru ve Vídni. Jako pilný mykolog býval ve spojení s řadou znamenitých mykologů zahraničních, jmenovitě se slavným *Bresadolou*. Záslužná byla činnost *Stejskalova* ve Vídni v české obci, kde všechny české spolky vítaly ho jako svého člena a u nichž často zaujímal vůdčí postavení. Ze svých velkých zámořských cest nashromáždil mnoho etnografických sbírek, které jsou zatím uloženy v jeho zátiší v Hostomicích pod Brdy, jako odkaz Národnímu museu. Pýchou jeho je také obrovská mykologická knihovna. — Přejeme jubilantovi a našemu vzácnému příznivci mnoho zdraví do dalších let.

Vědecká cesta. Náš spolupracovník dr. *Albert Pilát* podnikl v létě letošního roku vědeckou botanickou cestu do Malé Asie. — Po více než dvouměsíčním pobytu v tamějších nehostinných krajích vrátil se opět šťastně do Prahy a přivezl s sebou obsáhlé sbírky jak botanické, tak hlavně mykologické. Celková kořist vědecká čítá na 4.000 rostlin a hub. Zvláštní pozornost věnoval studiu mykoflory střední Anatolie a krajů, ležících odtud na sever k pobřeží Černého moře, které bývají označovány starým názvem Paphlagonie. Zde zdržel se přes měsíc v téměř liduprázdném pohoří Ilgozském, přes 2000 m vysokém, jež kryto je překrásnými pralesy jedlovými (Abies Bornmülleriana Matt.). Veliké tyto horské lesy hostí vybranou květenu houbovou, čítající veliký počet zajímavých druhů. Dr. *Pilát* nasbíral zde přes 800 hub, jejichž studiem se v současné době zabývá. Vyšší houby v Malé Asii dosud nikým nebyly studovány ani sbírány, takže sbírka dra *Piláta*, kterou věnoval Národnímu Museu v Praze, je v tomto ohledu jedinečnou.

Adresář botaniků celého světa vydává právě v Anglii firma *Baillière, Tindall & Cox* na základě usnesení 5. sjezdu botaniků v Cambridgi v srpnu 1930. Uspořádáním bude podobný známému adresáři Dörflerovu a bude obsahovati 13.000 až 14.000 jmen a adres botaniků, botanických ústavů, institucí a zahrad celého světa. Jména budou seřazena abecedně podle zemí a ve většině případech v řeči domácí. Cena bude asi sh 12/6 nebo sh 13/—. Možno objednati přímo u Baillière, Tindall & Cox, Scientific Publishers, 8, Henrietta Street, Covent Garden, London W. C. 2., England.

GRAFICKÉ ZÁVODY V. & A. JANATA V NOVÉM BYDŽOVĚ